

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6CoP/33/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3814210498
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3814210498.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Stanislavy Markovej a členiek JUDr. Ľubice Bajzovej a Mgr. Stanislavy Mikláňkovej vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: T. R., narodený XX.XX.A., bytom Mostná XX/X, R., zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi ako kolíznym opatrovníkom, t.č. v spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov: U. Y., narodená XX.X.XXXX a Y. Y., narodený X.X.XXXX, obaja bytom I. XX/X R., zast. advokátom JUDr. Pavlom Babiakom, so sídlom Prievidza, G. Švéniho 6, dieťa rodičov- matky: I. O., narodená XX.XX.XXXX, bytom I. XX/X, R., právne zastúpená JUDr. Janou Bezákovou, advokátkou, so sídlom v Prievidzi, Bakalárska 6 a otca: U. R., narodený XX.XX.XXXX, t.č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ilava o návrhu starej matky na zmenu styku matky s maloletým dieťaťom a návrhu matky na zverenie maloletého dieťaťa do jej osobnej starostlivosti, o odvolaní otca dieťaťa proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 17. decembra 2015, č. k. 18P/25/2014-108, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v záhlaví označeným rozsudkom zrušil spoločnú náhradnú osobnú starostlivosť o maloletého T. R., narodeného XX.XX.XXXX, určenú rozsudkom tamojšieho súdu zo dňa 31. júla 2012, č. k. 7P/10/2012-151. Dieťa zveril do osobnej starostlivosti matke. Deklaroval, že obaja rodičia sú oprávnení a povinní maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Otcovi dieťaťa uložil prispievať na výživu maloletého minimálne výživné - 30% sumy životného minima pre nepľoleté nezaopatrené dieťa, vždy do 5. dňa v mesiaci vopred, do rúk matky I. O., s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku. Určil nad výchovou dieťaťa dohľad, ktorý bude vykonávať za súčinnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza jedenkrát mesačne v priebehu jedného roka od právoplatnosti rozsudku a bude súdu podávať správu o výkone výchovného opatrenia vždy k 30.06. a k 30.12. príslušného kalendárneho roka. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Náhradu trov konania nepriznal ani štátu. V odôvodnení svojho rozsudku konštatoval svoje skutkové zistenia, podľa ktorých rozsudkom Okresného súdu Prievidza č.k. 7P/10/2012-151 zo dňa 31.7.2012 bol maloletý zverený do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starým rodičom U. Y. a Y. Y.. Rozsudkom Okresného súdu Prievidza č.k. 11P/143/2012 - 54 z 3.4.2013 súd určil styk matky s maloletým a to pondelok - piatok v čase od 11.00 hod. do 16.00 hod.. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, odbor sociálnych vecí z 11.09.2014 je preukázané, že starí rodičia obývajú 2- izbový byt, v ktorom okrem nich žije maloletý T. a ďalší dvaja vnuci N. F. a Y. N.. Stará matka je nezamestnaná a starý otec je dôchodca. Maloletý N. a Y. sú žiakmi základnej školy, ich matka pracuje v Nemecku a v spoločnej domácnosti za zdržiava dvakrát do mesiaca. Matka obýva 2-izbový nájomný byt, v ktorom má maloletý vytvorený priestor na uspokojovanie svojich potrieb. So starou matkou a matkou bol dňa 10.9.2014 vykonaný pohovor, kde sa obe zhodne vyjadrili, že doposiaľ stanovená úprava styku matky s maloletým dieťaťom nie je možná z dôvodu, že maloletý začal navštevovať materskú školu. Uviedli, že spolupracujú s mediátorkou, pomocou ktorej

chcú dospieť k dohode ohľadom úpravy styku. Zo správy z mediačného procesu maloletého T. z 21.11.2014 mal súd preukázané, že matka aj stará matka maloletého dieťaťa konštruktívne podávali návrhy na vyriešenie situácie. Z pohľadu mediátora najproblematickejšie je vyriešiť obavu starej matky, či matka sama bez cudzej pomoci a so svojim zdravotným hendikepom zvládne dieťa, nakoľko pohybové schopnosti matky sú obmedzené a problémom na strane dieťaťa je skutočnosť, že sa za svoju matku hanbí, nevníma jej hendikep. Zo správy z poradensko - psychologického procesu z 6.3.2015 mal súd preukázané, že matka prejavila záujem o poskytovanie psychologického poradenstva nza Referáte poradensko - psychologických služieb. Za sledované obdobie od 01/2015 do 03/2015 boli uskutočnené štyri individuálne psychologické intervencie s matkou. Z týchto intervencií vyplynul záver, že matka má síce záujem o realizáciu v rodičovskej roly, v rámci tohto fungovania u nej prevláda prioritne orientácia na výchovné pôsobenie na syna, ona samú seba subjektívne hodnotí ako zdravotne schopnú zvládnuť rodičovskú rolu, ale zároveň vyslovila pochybnosti, či túto rolu dokáže zvládnuť komplexne na úrovni výchovy a starostlivosti o syna. Z lekárskej správy o zdravotnom stave matky jej ošetrojúcej lekárky MUDr. Viery Čentíkovej z 30.4.2015 vyplýva, že ide o 27-ročnú, u ktorej počas gravidity v roku 2009 vzniklo subarachnoidálne krvácanie z cievnej anomálie mozočka vpravo. Bola zoperovaná v Banskej Bystrici a niekoľko rokov rehabilitovaná v odbornom rehabilitačnom ústave v Kováčovej, s cieľom získať samostatnosť na každodenné úkony, aby nebola odkázaná na stálu pomoc a opateru. Má problémy s rečou, horšie komunikuje, prejde s pomocou. Je naďalej v sledovaní neurológa MUDr. Hmirákovovej. Od 17.3.2010 jej bol priznaný invalidný dôchodok s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 75%. Zdravotný stav matky je t.č. stabilizovaný, neurológom hodnotený ako stav trvalý. Na posúdenie aktuálneho zdravotného stavu by bolo vhodné zopakovať psychologické a psychiatrické vyšetrenia u matky. Z lekárskej správy MUDr. Čentíkovej z 29.9.2015 vyplýva, že matka je úplne sebestačná pri väčšine sebaobslužných úkonov bez kompenzačných pomôcok. Z lekárskej správy MUDr. Čentíkovej z 15.12.2015 vyplýva, že dňa 9.7.2015 matka absolvovala logopedické vyšetrenie u PaedDr. Tomášikovej z dôvodu narušenia tempa reči. Jej zdravotné postihnutie je trvalé a to porucha reči a chôdze, pacientka je invalidná, potrebuje pomoc druhej osoby. Dňa 12.3.2015 súd vypočul maloletého T. R. v neprítomnosti starých rodičov a rodičov v Materskej škole v Handlovej. Znalec PhDr. Ján Šútovec PhD. z odboru psychológie vo svojom znaleckom posudku č. 19/2015 uviedol, že matka začala s otcom dieťaťa žiť v spoločnej domácnosti v roku 2009, v marci 2009 otehotnela a v októbri 2009 dostala náhlu cievnu mozgovú príhodu, dva týždne bola v kóme, hospitalizovali ju v Banskej Bystrici a dieťa porodili sekciou 16.12.2009. Po jej prepustení z nemocnice sa rodina dohodla, že o matku dieťaťa sa bude starať jej matka a starí rodičia maloletého sa budú starať o malol. T., nakoľko keď malo dieťa pol roka, jeho otec nastúpil na výkon trestu a s matkou svoj vzťah ukončil. Znalec ďalej uviedol, že psychologické vyšetrenie u matky dieťaťa preukázalo intaktnú inteligenciu v porovnaní s predpokladanou premorbídnou úrovňou. Matka má narušenú výslovnosť aj motoriku, ktoré spôsobujú, že stav sa laikovi môže javiť ako omnoho vážnejší, než je objektívna skutočnosť. Z jej vlastností možno menovať disciplinovanosť a vytrvalosť. Jej citový vrelý, pozitívny vzťah k synovi považuje znalec za nepochybniteľný. K maloletému T. vo svojom posudku znalec uviedol, že ide o chlapca s normálnou kapacitou fluidnej (vrodenej) inteligencie, ale kryštalická inteligencia (vrodená + vedomosti, skúsenosti a „technologické“ postupy) je primeraná skôr nižšiemu veku, čo vyvoláva otázku dostatočnej podnetovosti výchovného prostredia. Maloletý nerozumie významu mnohých slov, primeraným jeho kalendárnemu veku, je hyperprotektívne vychovaný, jeho úsudky sú odvodené od úsudkov starej mamy, je dlhodobo cielene manipulovaný tak, aby si nevytvoril vzťah s biologickou matkou a na druhej strane je vedený k tomu, aby si vytvoril vzťah k svojmu otcovi, čo je pre neho v podstate virtuálna postava. Vývin emocionality a sociability je primeraný nižšiemu veku. Základné šablóny jeho správania kopírujú správanie starej matky, ktorá verbálne deklaruje snahu zblížiť ho s matkou, ale v skutočnosti robí všetko pre to, aby sa tak nestalo. Vo výchove je dlhodobo vedený k účelovému klamstvu. K starému otcovi Y. Y. znalec uviedol, že ide o osobu, ktorá sa pre udržanie ilúzie pokoja nechá manipulovať manželkou. V predmetnej kauze figuruje iba formálne. Všetky aktivity iniciuje manželka. K starej matke U. Y. znalec uviedol, že ide o osobnosť s výrazne extrovertovaným temperamentom, z vlastností je zvyraznená podozrievavosť, zo stratégií medziosobného správania je v popredí dominantnosť a manipulativnosť. Je nadmerne citovo viazaná na maloletého T., ktorý jej v podstate nahrádza slabšie výchovné výsledky u svojich detí, spáva s maloletým T. v manželskej posteli a vychováva ho tak, aby si k matke nevytvoril žiadnu citovú väzbu a naopak snaží sa o tom, aby si utvoril vzťah k otcovi - dvakrát odsúdenému kriminálnemu recidivistovi. Chlapcove výroky pri výsluchu súdom i u znalca sa diametrálne rozchádzajú s prejavmi jeho správania voči matke. Znalec v záveroch posudku uviedol, že maloleté dieťa vo vývine vzhľadom k veku zaostáva, vývin reči zaostáva, slovná zásoba a rozsah vedomostí nezodpovedá kalendárnemu veku dieťaťa, vývin emocionality a sociability

je zabrzdený, dieťa je vo veku sociálnej expanzie, kedy by malo nadväzovať kontakty s osobami mimo rámec domácnosti, rozširovať si zážitkový obzor a prenikať do čoraz širších súvislostí geografického, sociálneho a ideového prostredia, a to sa nedeje. Dieťa demonštruje prehladavý vzťah voči matke a mierne pozitívny k otcovi. Príčinou toho stavu, že maloletý matku odmieta, je odlúčenie dieťaťa od matky v rannom veku a umelé predlžovanie tohto stavu, pričom dieťa je indokrinované proti matke. Znalec odporúča zmenu výchovného prostredia a zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti matky. Dieťa si nevytvorilo citovú väzbu k matke a je v tejto tendencii súčasnými vychovávateľmi podporované, dieťa by malo byť zverené matke, ktorá z psychologického hľadiska je spôsobilá samostatne sa o dieťa postarať. V čase vyšetrenia dieťaťa matka nemala u dieťaťa žiadnu autoritu, pomoc inej dospelšej osoby je preto vítaná, musí však ísť o osobu, ktorá má motiváciu nezištne pomáhať, nie skryto konať vo svoj prospech. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, odbor sociálnych vecí z 10.12.2015 je preukázané, že stretávanie matky s maloletým T. sa v poslednom období realizuje bez problémov, takmer pravidelne. Maloletý chodí k matke tri až štyrikrát do týždňa na jednu až tri hodiny. Niekedy po neho matka chodí, inokedy príde sám, je to blízko. Stará matka maloletému v styku s matkou nebráni, matka sa maloletému T. venuje, hrajú sa, čítajú si spolu. Ešte u matky nespali. Po syna si chodí sama, aj ho následne odprevádza k starým rodičom. Zhodnotila, že starí rodičia jej styk s dieťaťom umožňujú, čo sa prejavilo aj na zlepšení ich vzťahu. Z posudku Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu a posudkových činností č. UPS/US5/SSVODPPKPC1/SOC/2015/4857/KO z 23.6.2015 vyplýva, že bola určená miera funkčnej poruchy u matky 50% a považuje sa za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. Z výsluhu matky na pojednávaniach dňa 12.9.2014, 10.12.2014, 11.3.2015 a dňa 17.12.2015 vyplynulo, že matka sa snaží s maloletým udržať kontakt takmer každý deň, niekedy však maloletý nemá náladu, matka býva vo vchode hneď vedľa vchodu bydliska dieťaťa. Matka sa vyjadrila, že zo zdravotného hľadiska by sa o syna vedela postarať. Matka na pojednávaní predložila svoje písomné vyjadrenie v ktorom uviedla, že je schopná sa o syna riadne starať, sama však zhodnotila, že je pravdou, že musí dôjsť najskôr k zlepšeniu ich vzájomných vzťahov. Z výsluchu starej matky na pojednávaniach dňa 12.9.2014, 10.12.2014, 11.3.2015 a dňa 17.12.2015 vyplynulo, že stará matka sa s matkou na základe návštev u mediátorky aj v spolupráci s referátom úradu práce dohodla, že dieťa ráno spolu odprevadia do škôlky a po neho spolu pôjdu, aby si maloletý na matku zvykol. Stará matka uviedla, že maloletého má v starostlivosti od jeho 3 mesiacov. Odmietla realizovať styk v jej domácnosti a aj tak, že bude s dieťaťom chodiť do domácnosti matky, bola však ochotná prísť s dieťaťom do detského centra v Handlovej v dňoch podľa vzájomnej dohody na 2 hodiny v poobednom čase. Nesúhlasila so závermi znaleckého dokazovania, aby bol maloletý zverený do starostlivosti matke, poukázala na to, že p. N. O., ktorá poberá opatrovateľský príspevok za opatrovanie svojej dcéry, matky maloletého žije 300 km od Handlovej a teda spochybnila oprávnenosť tohto príspevku, tiež uviedla, že menovaná bola na protialkoholickom liečení a žiadala preveriť kriminálnu minulosť starej matky. Na poslednom pojednávaní potvrdila, že maloletý ide do bytu za matkou sám alebo spolu s kamarátmi. Ona s tým problém nemá, matka ho potom donesie. Vyjadrila sa, že by nemala nič proti tomu, keď T. povie, že chce ísť k mame, aby ho súd zveril aj matke, ale podľa jej názoru, ten čas, aby išiel k matke natrvalo ešte nie je, lebo vzájomne si začínajú na seba zvykať, a takto napostupne je to pre maloletého lepšie, najmä preto, aby sa nepokazilo to, že syn matku už neodmieta. Z výsluchu svedkyne N. O., starej matky maloletého dieťaťa mal súd preukázané, že by matke pomáhala v jej starostlivosti o dieťa, myslí si, že dcéra je dostatočne schopná sa o dieťa postarať. Je opatrovateľkou dcéry, ale podali žiadosť o zmenu na jej osobného asistenta, o čom by malo byť rozhodnuté v januári 2016. Svedkyňa žije s jej matkou v trojizbovom byte v Prešove, v blízkosti škôlky aj školy v dostupnosti do 150 m. S maloletým v osobnom kontakte nebola cca trištvrte roka, ale je s ním v telefonickom kontakte. Potvrdila, že v minulosti mala problém s alkoholom, kedy prechádzala ťažkým obdobím rozpadu svojej rodiny a rozvodu, tento problém však momentálne nemá, čo dokazuje aj lekárske potvrdenie z 1.12.2015 vystavené MUDr. Motýľovou. Žije v spoločnej domácnosti so svojou 70-ročnou matkou, ktorá je vitálna. Uviedla, že jediná vec, ktorá by urobila dcéru šťastnou je, aby mohla vychovávať svojho syna. Dcéra má veľmi dobrý vzťah k deťom. Kolízny opatrovník uviedol, že z psychologického hľadiska má byť dieťa s matkou, vybudovať si dobrý vzťah. Matka má vytvorené vhodné podmienky pre výchovu dieťaťa. Vykonalí šetrenie v domácnosti matky v čase, keď sa maloletý nachádzal u matky a javil sa ako spokojné dieťa. K tomu, či matka je schopná sa o dieťa postarať 24 hodín denne by sa mal vyjadriť lekár. Je však v záujme dieťaťa, aby bolo s matkou, ktorej prístup k nemu je dobrý, v domácnosti sa matka o dieťa postarať dokáže, je tam čisto. Opatrovateľka však pri nej nie je, je otázne, či matka zvládne dieťa vodiť do školského zariadenia. S poukazom však na vyjadrenie starej matky, ktorá matke prisľúbila pomoc pri výchove, kolízny opatrovník súhlasil so zverením dieťaťa do osobnej starostlivosti matky a navrhol nariadiť nad jeho výchovou dohľad. Z vykonaného dokazovania vyvodil záver, že je v najlepšom

záujme maloletého T. s cieľom dosiahnuť jeho zdravý vývoj a obnovenie narušených vzťahov medzi matkou a dieťaťom resp. vytvorenie takéhoto vzťahu, aby bol zverený do osobnej starostlivosti matke, s poukazom aj na závery znaleckého dokazovania. Zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti treba obvykle považovať za dočasné opatrenie, ktoré sa zruší, len čo na to nastane vhodná situácia a znovu tak spojiť biologického rodiča s dieťaťom. Preto súd zrušil spoločnú náhradnú osobnú starostlivosť starých rodičov Y. o maloletého a upravil práva a povinnosti rodičov k dieťaťu tak, že maloletého T. zveril do osobnej starostlivosti matky, keď z vykonaného dokazovania mal za dostatočne preukázané, že matka je spôsobilá vykonávať starostlivosť o syna za pomoci jej príbuzných, najmä svojej matky, ktorá jej bola ustanovená opatrovníčkou, poberá opatrovateľský príspevok a ktorá opakovane v konaní pred súdom verbalizovala prísľub, že v starostlivosti o maloletého bude matke vo všetkom stále nápomocná. S poukazom na všetko uvedené súd navrátil dieťa do starostlivosti jeho biologickej matky. Vzhľadom na tú skutočnosť, že rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia, pričom ani jednému z rodičov maloletého nebolo do ich rodičovských práv a povinností zasiahnuté rozhodnutím súdu tak, že by súd ich rodičovských práv a povinnosti pozbavil, alebo ich výkon pozastavil alebo obmedzil, súd rozhodol tak, že obaja rodičia sú oprávnení a povinní maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Ďalej súd otca zaviazal vyživovacou povinnosťou k maloletému dieťaťu vo výške 30% sumy životného minima na nepľnoleté, nezaopatrené dieťa, teda určil takú istú vyživovaciu povinnosť otca, akú mal doposiaľ. Zároveň určil nad výchovou maloletého T. R. výchovné opatrenie - dohľad, ktorý bude vykonávať za súčinnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza jedenkrát mesačne v priebehu jedného roka od právoplatnosti rozsudku a podávať súdu správu o výkone výchovného opatrenia vždy k 30.6. a k 30.12. príslušného kalendárneho roka. O návrhu starej matky na zmenu úpravy styku matky s dieťaťom nerozhodoval, keďže spoločná náhradná osobná starostlivosť starých rodičov bola týmto rozhodnutím zrušená. Na svoje skutkové závery okresný súd aplikoval ustanovenia § 26, 28, 47, 36, 24, 25, 62, 75, 76, 37 Zákona o rodine a § 2 písm. c) zákona 601/2003 Z. z. o životnom minime.

O náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c), resp. § 148 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku otec dieťaťa a starí rodičia podali včas odvolanie.

I. Otec dieťaťa vo svojom odvolaní deklaroval uplatnenie odvolacích dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. c) a d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Obsah odvolania otca dieťaťa z hľadiska odvolacích dôvodov je zameraný na kritickú analýzu znaleckého posudku ustanoveného znalca PhDr. Jána Šútovca, PhD. Namietal postup súdu, že svoje rozhodnutie založil prevažne na tomto znaleckom posudku. Podľa jeho názoru, znalecký posudok je spracovaný zjavne nedostatočne a je evidentne tendenčne zameraný proti starým rodičom maloletého dieťaťa a proti nemu. V rozpore so skutočnosťou vykresľuje matku v superlatívoch a spôsobilú starať sa o maloletého. Komparáciou znaleckých posudkov znalca Šútovca a znaleckého posudku PhDr. Andreja Benkoviča v predchádzajúcom konaní, vo veci sp. zn. 17P/22/2013, možno dôjsť k záveru, že znalec Šútovec zjavne skresľuje objektívnu realitu, využívajúc voľnú úvahu znalca, ale aj v rozpore s objektívnymi dôkazmi a vyjadreniami účastníkov konania vyvádza závery, ktoré nekorešpondujú so skutočným stavom veci.

1. Pre záver znalca Šútovca o úrovni vývinu kryštalickej inteligencie dieťaťa, mal byť, podľa jeho názoru, vykonaný dôkaz výsluchom učiteliek/učiteľov materskej školy, ktorú dieťa už polroka navštevuje, pretože títo sú s dieťaťom dennodenne a ich svedecká výpoveď je relevantná v rámci objektivizovania skutočného stavu veci, najmä vo vzťahu k pomerom medzi dieťaťom, matkou a starou matkou. Súčasne spochybnil metodiku znalca, ktorú použil pri vyšetrení dieťaťa dňa 11.06.2015. Pri vyšetrení dieťaťa znalcom Benkovičom v skoršom konaní, znalec vyšetril dieťa v domácom prostredí, pretože v ambulancii sa dieťa nedokázalo sústrediť pre silnú separačnú úzkosť. Sám znalec Šútovec uviedol, že dieťa je patologicky naviazané na svoju starú matku, preto je nepochopiteľné, že vyšetrenie dieťaťa znalec vykonal na svojom pracovisku v Martine, potom, ako ho nechal vyčerpať cestovaním do miesta vyšetrenia a za situácie, keď vedel, že dieťa je naviazané na starú matku. Možno mať preto vážne pochybnosti o dosiahnutých výsledkoch. Namietal aj formuláciu znaleckej úlohy zo strany súdu, podľa ktorej mal znalec hodnotiť fyzický a psychický vývin dieťaťa. Znalec správne uviedol, že nemá kompetencie na hodnotenie telesného vývinu dieťaťa. Otec dieťaťa však namietal, znalec z odboru psychológie nemá kompetencie vyjadrovať sa k duševnému stavu a vývoju dieťaťa. Toto môže vyšetriť len znalec z odboru psychiatrie, pretože pojem „duševný“ je exaktným pojmom psychiatrie.

2. Podľa jeho názoru, všetky závery znalca nemajú podklad vo vykonaných dôkazoch a nevyplývajú z dôkazného materiálu, ktorý je obsahom spisu. Podľa jeho názoru si jednotlivé závery v znaleckom posudku do určitej miery odporujú; vychádzajú zo zistení, ktoré nezodpovedajú znalcom popisovaným záverom, ku ktorým mal znalec prihliadať. Znalec konštatoval, že dieťa demonštruje prehliadaný vzťah voči matke a mierne pozitívny k otcovi. Uvedené konštatovanie je v rozpore s tvrdením matky na poslednom pojednávaní, že syn ju dobrovoľne navštevuje, rešpektuje ju, spolu sa hrajú. Rovnako aj zo správy kolízneho opatrovníka z 10.12.2015 vyplýva, že stretávanie sa matky s dieťaťom sa realizuje bez problémov, takmer pravidelne. Nechápe preto záver znalca, že dieťa demonštruje prehliadaný vzťah voči matke.

3. Má vážne pochybnosti o nezáujatosti znalca, resp. o jeho odborných znalostiach, keď neustále útočí proti starým rodičom, konštatuje patologickú naviazanosť dieťaťa na starú matku, pritom samotná matka uvádzala skutočnosti, tiež správu kolízneho opatrovníka, ktoré sú v rozpore so znaleckými závermi.

Ako otec dieťaťa, berú na zreteľ najlepší záujem dieťaťa, považuje za takýto záujem obnovenie vzťahu s matkou. V danom prípade vidí problém v tom, že súd nepreskúmal všetky možné riešenia problému. Domnieva sa, že je potrebné prihliadať na silné puto dieťaťa k starej matke a na druhej strane na slabší vzťah medzi dieťaťom a matkou. Nezaoberali sa okolnosťou, ako minimalizovať narušenie emocionálnej a psychickej rovnováhy dieťaťa pri spojení dieťaťa s matkou. Namiesto toho súd rozhodol o radikálnom vytrhnutí dieťaťa z jeho dlhoročného stabilného prostredia a zameril sa len na jeho spojenie s matkou, bez toho, aby sa zameril na bezprostredné účinky odlúčenia od jeho starej matky, ale aj od bratrancov (N. - 15 ročný a Y. - 11 ročný), s ktorými vyrastal od útleho veku a považuje ich z psychologického hľadiska skôr za svojich bratov. Znalec túto otázku vôbec v posudku neriešil, nepostupoval komplexne a v súlade s lege artis.

Podľa jeho názoru, vhodným riešením by bola zvýšená frekvencia styku matky s dieťaťom, aby si mohla vyskúšať realizáciu osobnej starostlivosti o dieťa niekoľko dní. Takýto postup je rešpektovaný aj v obdobných prípadoch, aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (napr. rozhodnutie vo veci sťažnosti č. 74969/01 zo dňa 26.07.2004).

4. Z hľadiska posúdenia schopností matky, vzhľadom na jej zdravotný stav, postarať sa v súčasnej dobe o dieťa, považuje znalecké dokazovanie za nedostatočné. Na túto otázku odpovedal znalec tak, že z psychologického hľadiska je matka spôsobilá samostatne sa o dieťa postarať. Podľa jeho názoru, nebola uskutočnená žiadna seriózná expertíza zdravotného stavu matky, aké sú skutočné možnosti matky, vzhľadom na jej zdravotný stav, poskytovať dieťaťu osobnú starostlivosť. Poukázal na lekárske správy MUDr. Viery Čentíkovej, ktorá expressis verbis uviedla, že na posúdenie aktuálneho zdravotného stavu matky dieťaťa by bolo vhodné zopakovať jej psychologické a psychiatrické vyšetrenia. Rovnako lekárka uviedla, že zdravotné postihnutie matky je trvalé, a to porucha reči a chôdze, že je invalidná a potrebuje pomoc druhej osoby. Samotná matka vyslovila pochybnosti o tom, či svoju rolu dokáže zvládnuť, ako to vyplýva zo správy Referátu poradensko - psychologických služieb zo dňa 06.03.2015.

5. Kriticky hodnotí znalecký posudok, v ktorom si znalec „neodpustil ničím nepodložené invectívy voči starej matke“, ktorú cielene, vychádzajúc len z tvrdení matky, vykresľuje ako osobu so škodlivým vplyvom ktorú je potrebné vyčleniť zo života maloletého dieťaťa. Jedným z týchto tvrdení znalca je i to, že „dieťa je indokrinované proti matke“. Zrejme vychádzal len z tvrdení matky a svoje závery nepodložil žiadnym iným dôkazom. Tvrdenie znalca v posudku je v rozpore so správou kolízneho opatrovníka z 10.12.2015, že stará matka styku dieťaťa s matkou nebráni a aj samotná matka uviedla pred kurátorkou, že starí rodičia jej v styku s dieťaťom nebránia, čo sa prejavilo aj na zlepšení ich vzťahu. Rovnako považuje za nenáležité invectívy a tvrdenia znalca, že stará matka si hyperprotektívnou výchovou chlapca kompenzuje frustrácie z vlastných detí, nakoľko dcéry sú slobodné a on je už druhýkrát vo výkone trestu. Závery znalca o zlyhaní starej matky vo výchove nie sú v súlade s lege artis psychologické vedy a možno ich považovať za svojvoľné a mimo rámec voľnej úvahy. Znalec vo svojom posudku konštatoval, že stará matka vychováva dieťa tak, aby si k matke nevytvorilo žiadny citový vzťah a naopak, snaží sa o to, aby si utvorilo vzťah k dvakrát odsúdenému kriminálnemu recidivistovi. Uvedený záver znalec vyvodil „z ničoho“ a je v rozpore s inými dôkazmi v spise. Poukázal

na to, že v demokratických zariadeniach sa neakceptuje automatické odnímanie rodičovských práv pri ukladaní trestu odňatia slobody. Na podporu svojho názoru citoval z judikatúry ESLP.

6. Namietal aj neaktuálnosť znaleckého posudku. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania bolo vydané 15.04.2015, znalecký posudok bol vypracovaný ku dňu 27.09.2015, znalecké vyšetrenie vykonal znalec dňa 11.06.2015, výsluch maloletého uskutočnil súd 12.03.2015. Znalecký posudok bol na pojednávaní oboznámený 17.12.2015. Vzhľadom na uvedené, predmetný posudok je neaktuálny a nemôže byť spoľahlivým podkladom pre rozhodnutie.

7. Maloleté dieťa doposiaľ vyjadrilo jasné želanie stretávať sa so svojou matkou, ale žiť a bývať so svojou starou matkou a bratrancami. Tento názor zastáva maloletý dlhodobo, takže bez akejkoľvek prípravy, resp. postupného prechodu do plnej osobnej starostlivosti matky by mohlo vážne narušiť jeho emocionálnu a psychickú rovnováhu. Na základe uvedených skutočností sa domnieva, že znalecké dokazovanie znalcom PhDr. Šútovcom, PhD., bolo zjavne tendenčné a na hranici medzi voľnou úvahou a nepravdivým znaleckým posudkom. Ide o „ukázkový prípad zaujatého znalca“. Preto navrhol, aby vo veci bolo nariadené kontrolné znalecké dokazovanie ústavom.

8. Vytykal okresnému súdu, že nezistil náležité skutkový stav v otázke zdravotnej spôsobilosti matky postarať sa o maloletého. Matka na jednej strane predložila vyjadrenie, že je schopná postarať sa o dieťa, na druhej strane z posudku ÚPSVaR z 23.06.2016 vyplýva, že je odkázaná na sprievodcu a individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Dokonca stará matka dieťaťa, poberá na matku dieťaťa opatrovateľský príspevok, pričom už požiadali o zmenu osobného asistenta.

9. Namietal postup súdu, že nezisťoval majetkové a zárobkové pomery matky, či táto má príjem, z ktorého by mohla pokryť životné potreby dieťaťa.

Domnieva sa, že matka dieťaťa nie je v plnej miere spôsobilá vychovávať maloletého T.. Aj keď má vytvorené bytové podmienky, nebolo náležité preskúmané, či matka spĺňa ekonomické, zdravotné, prípadne osobnostné predpoklady aj výchovu.

10. V danej veci je dôležité poukázať na to, že zo všetkých vyjadrení matky a jej matky vyznieva úmysel vystať sa z Handlovej a trvalo žiť v Prešove. Úmysel matky je teda zjavný a logický, keďže ona sama nie je spôsobilá starať sa o maloleté dieťa 24 hodín denne. Akcentoval, že vytrhnutie dieťaťa z rodinného prostredia a jeho presídlenie do Prešova, nie je v najlepšom záujme dieťaťa a rozhodne s tým nesúhlasí.

11. V súčasnej dobe považuje za najvhodnejšie, aby došlo k úprave styku matky s dieťaťom každý utorok a štvrtok od 16. do 18. hodiny a každý párný víkend od 18. hodiny v piatok do 18. hodiny v nedeľu. Pre postupné prehĺbovanie styku je vhodnejšie riešenie styku cez víkendy od 10. hodiny v sobotu do 17. hodiny v nedeľu každý párný víkend. rozhodný je plynulý prechod do starostlivosti matky.

12. Akcentoval Dohovor o právach dieťaťa a jeho interpretáciu v judikatúre ESLP. Citoval z rozhodnutia Sharuk c. Švajčiarsko zo dňa 06.07.2010. Pojem najlepší záujem dieťaťa sa skladá z dvoch zložiek. Na jednej strane sa vyžaduje udržiavanie väzieb dieťaťa s jeho rodinou, okrem prípadov, keď sa konkrétna rodina preukáže ako nevhodná. Na druhej strane rodičom nemôže byť umožnené uplatňovať opatrenia, ktoré by mohli poškodiť zdravie alebo východu dieťaťa. Poukázal v tejto súvislosti na Článok 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho interpretáciu s rozsudkom ESLP z 08.07.2003 vo veci Sahia c. Nemecko, v zmysle ktorého pozornosť musí byť venovaná najlepšiemu záujmu dieťaťa, ktorý v závislosti od jeho povahy a významu môže prevážiť nad záujmami rodičov.

13. Namietal, že okresný súd vo svojom rozsudku neuviedol nič konkrétne o výsledku zisťovania názoru maloletého, ktorého vypočul v MŠ bez prítomnosti starých rodičov a rodičov. Chlapcove výroky označil znalec za nepravdivé bez uvedenia skutočností, ako k tomuto záveru dospel. Podľa jeho názoru, mal názor dieťaťa vo veku 6 rokov zisťovať znalec. Berúc do úvahy skutočnosť, že súd vypočul dieťa 12.03.2015 a rozhodol až po 9 mesiacoch, keď je zrejme, že dieťa vo veku 5-6 rokov môže prekonať výrazný posun v psychickom vývine, s prihliadnutím na nesprávnu metodiku zvolenú psychológom pri

stretnutí s dieťaťom a zjavne nepravdivý znalecký posudok, okresný súd prekročil mieru svojej voľnej úvahy, keď sa oprel o závery znalca.

14. Vzhľadom na uvedené, navrhol zmeniť rozsudok okresného súdu po doplnení dokazovania v naznačenom smere tak, že dieťa ponechá v spoločnej starostlivosti rodičov podľa skoršej úpravy starostlivosti o dieťa a upraví styk matky s dieťaťom podľa vyššie uvedeného rozsahu.

15. V prípade, ak súd po preskúmaní veci dospeje k záveru, že rozhodnutie prvostupňového súdu je vecne správne, bude potrebné upraviť styk otca, ako aj starých rodičov s dieťaťom a rovnako rozhodnúť o mieste trvalého pobytu a o tom, kde bude dieťa navštevovať materskú školu. V prípade jeho styku s dieťaťom navrhol uložiť matke vodiť dieťa do Ústavu výkonu trestu odňatia slobody v Ilave jedenkrát mesačne podľa termínu určeného ústavom. Uvedené korešponduje aj s judikatúrou ESĽP lovdacke c Rumunsko zo dňa 14.10.2008 - sťažnosť č. 6817/02. V tejto súvislosti navrhol, aby súd zabezpečil a vykonal dôkazy - správou o jeho správaní sa vo výkone trestu a dosiahnutom stupni resocializácie a prevýchovy, vrátane psychologického posudku a správou o realizovaných návštevách dieťaťa v ústave a udržiavaní písomného styku. Žiadal súčasne rozhodnúť o tom, že dieťa bude mať miesto trvalého pobytu v Handlovej a bude navštevovať materskú školu a základnú školu v Handlovej. Navrhol tiež rozhodnúť o tom, že dieťa bude môcť počas letných prázdnin vycestovať do zahraničia - k jeho sestre, ktorá je matkou N. a Y., s ktorými dieťa žije od útleho veku.

16. Pokiaľ matka dieťaťa hodlá presídlieť dieťa do Prešova, v tomto smere neboli vôbec skúmané podmienky bývania a dostupnosť škôlky a školy v blízkosti bytu. V tomto smere je rozhodná aj tá skutočnosť, že by malo byť nariadené znalecké dokazovanie aj na starú matku N. O., nakoľko sama uviedla, že bola alkoholičkou. Domnieva sa, že nestačí jednostranné vyhlásenie N. O., že už s alkoholom nemá problémy.

17. V závere zhrnul, že okresný súd sa nezaoberal spravodlivou rovnováhou medzi najlepšimi záujmami dieťaťa a právami matky a celkom zjavne preferoval záujem matky pred záujmom dieťaťa, ktorého „necitlivo vytrhol z jeho doterajšieho životného prostredia“, pritom sa priklonil k názorom znalca a matky, bez zváženía ďalších faktorov, najmä jeho rodičovských práv, práv starých rodičov Y. a hlavne najlepšieho záujmu dieťaťa.

II. Starí rodičia dieťaťa vo svojom odvolaní, ktoré podali prostredníctvom svojho zástupcu, navrhli zrušiť rozsudok okresného súdu a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Okresný súd z vykonaného dokazovania vyvodil záver, že je v najlepšom záujme maloletého T. jeho zverenie do osobnej starostlivosti matke, pričom konštatuje, že matka je spôsobilá vykonávať starostlivosť o syna za pomoci príbuzných, najmä svojej matky, ktorá je jej opatrovníčkou. Matka dieťaťa opakovane počas konania verbalizovala obavu a pochybnosti, či rodičovskú rolu dokáže zvládnuť komplexne. Zo správy z mediačného procesu zo dňa 09.12.2014 vyplynulo, že je najproblematickejšie vyriešiť obavu starej matky, či matka dieťaťa bez cudzej pomoci so zdravotným hendikepom zvládne dieťa, ktoré je živé, potrebuje veľa pozornosti a lásky, je citlivý a pohybovo nadaný. Súd v závere udáva, že v starostlivosti o dieťa bude potrebná pomoc jej príbuzných, najmä matky, ktorá viackrát prisľúbila dcére pomoc pri výchove. Kolízny opatrovník vo svojej správe vyslovil súhlas so zverením mal. T. do osobnej starostlivosti matky, avšak tento súhlas udelil s poukazom na vyjadrenie starej matky N. O., ktorá matke prisľúbila pomoc pri výchove dieťaťa. Stará matka N. O. od začiatku parazitovala na nešťastí svojej dcéry, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že síce poberala opatrovateľský príspevok na dcéru, hoci bola od nej vzdialená cca 300 km, takže úlohu opatrovateľky nemohla vykonávať. Je priam zarážajúce, že v najťažších chvíľach života dcéry nestála po jej boku, nepostarala sa o ňu a o jej maloletého syna, hoci ide o jej jediné biologické dieťa. Aj v priebehu konania deklarovala snahu pomôcť svojej dcére získať syna, prisľúbila pomoc pri jeho starostlivosti a výchove, pričom toto zostalo iba v rovine verbálnej, a v skutočnosti pre vec a pomoc matke získať si náklonnosť dieťaťa neurobila nič. Vzhľadom k tomu, že ide o nezamestnanú osobu, mohla byť fyzicky nápomocná svojej dcére a pokúsiť sa o zblíženie so svojim vnukom, keďže ako sama uviedla, vnuka nevidela trištvrté roka. Možno jej správanie pramenilo aj zo skutočnosti, že sa jedná o psychiatrického pacienta, pričom podľa informácií bol hospitalizovaný v psychiatrickej liečebni Plešivec. Svedkyňa N. O. (matka odporkyne) vo svojej výpovedi pred okresným súdom uvádza, že v minulosti mala problém s alkoholom, a to údajne v čase, kedy prechádzala ťažkým obdobím rozpadu svojej rodiny a manželstva. Zverením

do osobnej starostlivosti matke súd sleduje zabezpečenie zdravého vývoja maloletého, avšak matka dieťaťa má sklon k striedaniu partnerov. Nie raz do bytu, ktorý obýva matka maloletého a ktorého je nájomníčkou, bola privolaná hliadka mestskej polície. Naposledy bola hliadka privolaná do bytu matky maloletého z dôvodu násilného správania sa jej priateľa voči osobe matky maloletého. Aj na základe uvedeného mali za to, že matka maloletého nie je svojim konaním a rozhodovaním schopná zabezpečiť maloletému vhodné a stabilné rodinné zázemie, v ktorom bude mať maloletý pocit istoty a bezpečia. Maloletý sa viackrát vyjadril na adresu matky, že má z nej strach a prípadné podobné stresujúce udalosti by u maloletého mohli viesť k vystupňovaniu tohto strachu a obavy z nej. Matka o syna nikdy nemala úprimný záujem, ako to verbalizuje. Žiadosť matky o zverenie maloletého do jej osobnej starostlivosti je z jej strany šikanou voči nim, ako to dokazuje pravidelnými, nezmyselnými podnetmi a oznámeniami na Mestskú políciu Handlová, kde je dôverne poznajú. Síce prezentuje jej vrúcny vzťah k svojmu synovi, avšak do dnešného dňa sa nezaujímal o to, či má zaobstarané všetky nevyhnutné potreby, či mu niečo nechýba. Je to milujúca matka, ktorá svojmu dieťaťu nedá v priebehu rokov žiadny dar, maličkosť, či má narodeniny alebo sú Vianoce. Týmto nepoukazujú na drahé dary, ako znak prejavu lásky zo strany matky. Okrem iného matka svoj nezaujem o maloletého dokázala aj na stretnutí, ktoré sa realizovalo po vynesení rozsudku Okresného súdu Prievidza, pričom stretnutie matky s maloletým v detskom centre v Handlovej iniciovala stará matka. Matka sa daného stretnutia síce zúčastnila, avšak približne po 15 minútach strávených s maloletým odišla. Z uvedeného vyplýva, že nie je medzi matkou a synom vytvorená taká citová väzba, aby matka dokázala tolerovať v rámci vzájomného vzťahu so synom nenapĺňanie jej vlastných očakávaní. Matka sa síce hodnotí ako schopná zdravotne zvládnuť rodičovskú rolu, ale zároveň vyslovila obavy a pochybnosti, či túto rolu sama dokáže zvládnuť komplexne, a to na úrovni ako výchovy, tak aj starostlivosti o syna. Maloletý si v priebehu jeho zverenia do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti k starým rodičom vytvoril pevný citový vzťah, a prípadné odlúčenia od nich môže u maloletého viesť k emočným poruchám. To vyplýva i z toho, že dohodnutý styk maloletého s matkou sa nerealizoval úplne, avšak chyba nebola na ich strane. Maloletý odmieta spať v domácnosti matky. Toto správanie pravdepodobne pramení z toho, že ich domácnosť považuje za svoj skutočný domov. T. je dieťa, ktoré s ťažkosťou prijíma zmeny, preto náhla zmena výchovného prostredia môže na ňom zanechať nepriaznivé psychické následky. Maloletý svoj vzťah s matkou nadväzuje len z obavy z odlúčenia od nich. Momentálne ani neuvažuje nad skutočnosťou, že by mal opustiť ich domácnosť a byť zverený do starostlivosti matke, z ktorej má strach. Pravidelne sa snaží utvrdzovať v tom, že bude aj naďalej žiť s nimi, a v jeho živote sa nič nezmení. Pravidelne ráno cestou do škôlky sa utvrdzuje v tom, že v určený čas ho príde vyzdvihnúť práve stará mama. Táto jeho láska k nim pramení pravdepodobne zo skutočností, že sa o T. starali od jeho troch mesiacov, zabezpečovali mu fakticky všetky potreby. Maloletý T. považuje ich domácnosť za svoj domov, pozná ho, cíti v ňom bezpečie a istotu. Má k nim vytvorený intenzívny citový vzťah, pričom poznajú jeho potreby. Je v najlepšom záujme dieťaťa postupné zblížovanie s matkou a nie náhla zmena výchovného prostredia, jeho vytrhnutie z ich domácnosti a následné zverenie do osobnej starostlivosti matke. Maloletý je v citlivom období, onedlho dôjde v jeho živote k podstatným zmenám, keď začne navštevovať školské zariadenie. V tomto pre dieťa nie ľahkom období, kde sa od neho bude vyžadovať trpezlivosť, pozornosť a disciplinovanosť je pre dieťa potrebné stabilné domáce zázemie, zvýšená potreba pomoci dospeléj osoby pri učení a podobne. Zmena výchovného prostredia, prípadne úplná zmena bydliska, t. j. sťahovanie sa do mesta Prešov, ako avizovala matka maloletého, nie je pre maloletého vhodná a každopádne by bola pre neho stresujúca. Dávajú do pozornosti jeho pozitívny „súrodenecký vzťah“ s maloletými N. a Y., s deťmi sestry otca maloletého, ktoré s ním obývajú spoločnú domácnosť. Je úplne prirodzené a pozitívne, keď maloletý T. má k deťom sestry otca maloletého vybudovaný taký pozitívny vzťah, že ich nazýva bratmi. Je na zvážení súdu, či v súčasnosti a v najlepšom záujme maloletého, s ohľadom na to, aby sa nevystavoval konaniu, ktoré u neho môžu viesť k emočným zmenám, a aby si primárne vybudoval základnú citovú väzbu na svoju matku neposlúži v prvom rade rozsiahla úprava styku maloletého s jeho matkou. Od času, kedy začali maloletého pripravovať na skutočnosť, že bude žiť so svojou matkou, ktorá sa o neho bude starať s láskou, sa maloletý uzatvára do seba, nevie pochopiť, prečo by mal zmeniť domácnosť, keď on chce byť s nimi, so starými rodičmi, ktorí ho doteraz vychovávali, starali sa o neho s láskou a obetou, je u nich šťastný a k matke nemá vybudovaný vzťah. Má z matky obavu prameniaca zo zmeny jej nálad, neustáleho vyvolávania konfliktu so starou matkou, ktorej bol zverený, pričom matka maloletého afektívne riešila a rieši spory so starou matkou. V konaní pred prvostupňovým súdom nebolo jednoznačne preukázané, že matka maloletého je schopná zvládnuť 24 hodinovú starostlivosť o výchovu a každodenné potreby maloletého. Prvostupňový súd má za preukázané, že matka starostlivosť o výchovu a potreby maloletého zvládne len za pomoci inej fyzickej osoby. Prvostupňový súd, ako aj kolízny opatrovník svoje rozhodnutie o zverení maloletého

do osobnej starostlivosti matke podmieňuje o prísľub matky odporkyne, u ktorej neskúmal predpoklady, či dokáže dcére pomôcť k vytvoreniu vhodného výchovného prostredia potrebného pre maloletého. Prvostupňový súd dostatočne nezistil u maloletého pripravenosť na zmenu, s poukazom na jeho vek, rozumovú vyspelosť a citové väzby k starým rodičom, z výchovného prostredia starých rodičov do domácnosti matky. Znalec z odboru psychológie PhDr. Ján Šútovec PhD. vo svojich odpovediach vo viacerých bodoch udáva, že nemá vybudovaný vzťah k matke, matka nemá u dieťaťa žiadnu autoritu a v ďalšom bode navrhuje, aby dieťa bolo zverené do osobnej starostlivosti matky. Vzhľadom na tieto skutočnosti navrhujú, aby bolo vykonané kontrolné znalecké dokazovanie a aby bolo vykonané znalecké dokazovanie z odboru pedopsychológie a taktiež aj neurológie na zdravotný stav matky a jej schopnosti riadne sa starať o výchovu a výživu svojho maloletého syna. Znalec vykresľuje len vzťah dieťaťa k matke, ktorý je podľa jeho slov prehľadavý, avšak aký je citový vzťah matky k dieťaťu, neodpovedal. Znalec mal predložiť vhodné usmernenie pre matku, ktoré by jej pomohlo do budúcnosti pri budovaní rodičovskej spolupráce vo vzťahu k dieťaťu a podpor jeho styku s matkou. Avšak znalec vhodné usmernenie nepredložil, pričom odporučil zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti matke. Pričom toto usmernenie je nevyhnutné na preklenutie náročnej situácii, kedy dieťa nemá k matke vytvorenú citovú väzbu, matka nemá u dieťaťa žiadnu autoritu.

Matka dieťaťa vo svojom písomnom stanovisku k odvolaniam otca a starých rodičov navrhla rozsudok okresného súdu potvrdiť. Uviedla, že navrhovatelia a otec dieťaťa odôvodňujú svoje odvolanie tým, že N. O., ktorá prisľúbila pomoc pri výchove dieťaťa, je nedôveryhodná osoba, ktorá navyše parazituje na vlastnej dcére, zároveň poukazujú na promiskuitný život matky, ktorá si navyše nevie získať náklonnosť dieťaťa. Nepodložené tvrdenia starých rodičov proti matke a starej matke dieťaťa považuje za účelové, s cieľom zvrátiť prvostupňové rozhodnutie. Uviedla, že počas tehotenstva dostala náhlu cievnu mozgovú príhodu, v dôsledku čoho bola dva týždne v kóme. Po pôrode maloletého T. ju prepustili domov. Jej zdravotný stav bol taký, že sa nedokázala postarať ani o seba. Bola čiastočne ochrnutá, mala postihnuté rečové centrum a rôzne neurologické príznaky. Bola odkázaná na pomoc druhých. Potrebovala liečenie a rehabilitácie, s čím jej pomáhala je matka N. O.. Táto nebola schopná zabezpečiť starostlivosť o ňu a aj o maloletého T.. Otec dieťaťa bol vo výkone trestu, preto sa staré matky dohodli, že N. O. sa bude starať o matku dieťaťa a o dieťa matka otca.

Za pomoci N. O. absolvovala množstvo intenzívnych rehabilitácií, cvičení a liečení. Trvalo tri roky, kým sa ako tak mohla zaradiť do bežného života. Stálo to nemalé finančné prostriedky, ktoré pomáhala platiť N. O. jej rodina. Po mozgovej príhode jej síce zostali následky, má narušenú motoriku a rečové centrum, ale dokáže sa o seba postarať sama. Začala sa zaujímať o svojho syna. Nakoľko dlhú dobu absentovala v jeho živote, chcela si postupne vytvoriť s dieťaťom vzťah. Všetko chcela riešiť nenásilnou formou. Kvôli tomu sa rozhodla bývať v Handlovej, v blízkosti syna. Jej matka nemohla s ňou ísť bývať z Prešova, pretože žije so svojou matkou, ktorej pomáha. Prenajala si byt v blízkosti starých rodičov, aby bola čo najbližšie k dieťaťu. Spočiatku boli vzťahy medzi účastníkmi dobré. Keď dala najavo, že má záujem získať dieťa do svojej starostlivosti, vzťahy sa zmenili. Starí rodičia jej začali zabraňovať v styku s tvrdením, že dieťa nemá matku rád. Pri vytváraní vzťahu dieťaťa s ňou neboli nápomocní, naopak začali v dieťati pestovať neznášanlivosť k nej, najmä z hľadiska jej zdravotného handicapu. Poukázala na prostredie, v ktorom dieťa žije, ktoré považuje za nedostačujúce. Starí rodičia bývajú v prenajatom dvojizbovom byte, v ktorom s nim bývajú ešte dve maloleté deti ich dcéry, ktorá pracuje v zahraničí a za deťmi dochádza. Maloleté dieťa chodí do škôlky, odkiaľ ho brávajú domov, pretože podľa vyjadrenia starej matky, v škôlke nechce spať. To však stará matka neuviedla, že ho brávajú domov preto, že doteraz potrebuje na spanie cumlík a ešte do januára tohto roka spával s plienkou.

Stará matka opakovane poukazuje na neschopnosť matky vychovávať svoje dieťa, avšak opomenula, že ani jedno z jej detí, ktoré vychovala, nevedie usporiadaný život. Otec dieťaťa (jej syn), je opakovane za násilné trestné činy vo výkone trestu a dcéra je dvojnásobná slobodná matka. Vnuci, ktorí sú vo výchove starej matky, sú problémové deti, ktoré v škole dosahujú podpriemerné výsledky. Tvrdenia starej matky o promiskuitnom živote matky dieťaťa sú ničím nepodložené. Minulý rok mala partnera, v súčasnosti s nikým neudržiava žiadny vzťah.

Stará matka v odvolaní tvrdí, že toto všetko robí len v záujme dieťaťa. Avšak po rozhodnutí prvostupňového súdu, keď za ňou prišla dohodnúť sa na spôsobe prevzatia dieťaťa, aby to nebol pre dieťa šok a ako by potom riešili styk so starou matkou, táto jej povedala, že keď sa rozhodnutie súdu potvrdí, nech si dieťa berie a ona už o ďalší styk nemá záujem. Matka dieťaťa uviedla, že žije z

invalidného dôchodku, ktorý je 265 eur mesačne. Tento príjem jej nepostačuje ani na bežné výdavky. Preto jej s platením nájomného pomáha rodina. Preto sa aj dostala do omeškania s platením výživného, ktoré aj v plnej výške doplatila a trestné stíhanie bolo zastavené. V súčasnosti platí výživné na dieťa riadne. V prenajatom byte vytvorila vhodné podmienky, aby maloletý mohol u nej prespávať. Doposiaľ jej to nebolo umožnené. Odporkyni je umožňovaný styk s maloletým synom, ale len za podmienok stanovených starou matkou. Nie je pravdou ani to, že maloletému nedáva žiadne darčeky. Práve cez darčeky si spočiatku vytvárala s maloletým kontakt. Potrebovala spôsob, akým by sa mohla dieťaťu priblížiť a cez drobné pozornosti to bolo najjednoduchšie. Z rozboru znaleckého posudku vyplynulo, že „navrhovatelia na jednej strane účelovo interpretujú okolnosti, za akých sa ujali maloletého „matka po pôrode dieťa opustila“ a na druhej strane zveličujú jej zdravotné ťažkosti a spochybňujú jej zdravotnú, ale i mravnú spôsobilosť starať sa o dieťa. Chlapec bol vychovávaný hyperprotektívne - stará mama si s ním kompenzovala frustrácie z vlastných detí - tri dospelé dcéry - ani jedna vydatá, dve sú slobodné matky, syn je už druhýkrát vo výkone trestu. Stará matka spáva v manželskej posteli s mal. T.. Vychováva ho tak, aby si k matke nevytvoril žiadnu citovú väzbu a naopak snaží sa o to, aby si utvoril vzťah k otcovi - dvakrát odsúdenému kriminálnemu recidivistovi. Maloletého naviedli na účelovo pozitívne odpovede, týkajúce sa matky pri výsluchu sudkyňou. Chlapcove výroky pri výsluchu i u znalca sa diametrálne rozchádzajú s prejavmi jeho správania voči matke. Celé konanie sprevádza alibizmus, v rámci ktorého všetci zainteresovaní verbálne deklarujú potrebu zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti matky, ale reálne kroky sa situujú do bližšie neurčenej budúcnosti. Nie je na prospech maloletého, ak jeho výchovu manažuje jeho 54ročná stará matka, ktorá sa stará ešte o dvoch ďalších vnukov v dvojizbovom byte a nie jeho 27ročná matka, ktorá má v každom ohľade väčšie možnosti. Nie je na prospech vývinu autonómnej morálky maloletého, aby bol vychovávaný v prostredí bagatelizácie skutkov svojho otca, zveličovanie matkinej neschopnosti, rôznych účelových tvrdení v rozpore s konaním, výhovoriek atď“. Maloletý T. bol zverený do náhradnej starostlivosti navrhovateľov v čase, keď starostlivosť o maloletého nebola schopná zabezpečiť odporkyňa - jeho matka. Vzhľadom na svoj zdravotný stav bola nútená so zverením dieťaťa navrhovateľom súhlasiť. Situácia účastníkov sa medzičasom zmenila. Odporkyňa je schopná starostlivosť o dieťa zabezpečiť. Je právom odporkyne vykonávať svoje rodičovské práva a podieľať sa na starostlivosti a výchove svojho maloletého dieťaťa.

Kolíznym opatrovník zostal v odvolacom konaní nečinný.

Krajský súd preskúmal vec v intenciách ust. § 212 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p. O odvolaniach rozhodol bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 214 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého pojednávanie nebolo potrebné nariaďovať.

Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že okresný súd úplne zistil skutkový stav, tento správne vyhodnotil podľa ust. § 132 O.s.p. a zo svojich zistení vyvodil správny právny záver. Rozhodnutie odôvodnil podľa zákonných kritérií v § 157 ods. 2 O.s.p., správne a presvedčivo, preto podľa § 219 ods. 2 O.s.p. sa odvolací súd plne identifikoval s odôvodnením rozsudku okresného súdu a súčasne považuje za potrebné akcentovať nasledovné skutočnosti:

V ustanovení § 28 Zákona o rodine je upravený inštitút rodičovských práv a povinností.

Vo svojom odseku 1 príkladmo vymedzuje ex pressis verbis súhrn práv a povinností, ktorý tvoria obsah tohto inštitútu.

Podľa § 28 ods. 1 písm. a) ide o sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého, podľa písm. b) o zastupovanie maloletého dieťaťa, podľa písm. c) o správe majetku maloletého dieťaťa.

V zmysle ods. 2 citovaného ustanovenia, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujem maloletého dieťaťa.

V určitých prípadoch, ak to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa, môže súd zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti (§ 45 Zákona o rodine).

Ide o výnimku zo zásady, že starostlivosť o výchovu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa je predovšetkým právom a povinnosťou jeho rodičov. Inštitút náhradnej osobnej starostlivosti má dočasný charakter, kým rodičia dieťaťa z rôznych dôvodov nie sú schopní vykonávať osobnú starostlivosť o dieťa. Týmto výchovným opatrením dochádza k faktickému obmedzeniu rodičovských práv.

V zmysle ustanovenia § 47 ods. 1 písm. d) Zákona o rodine, náhradná osobná starostlivosť zaniká právoplatným rozhodnutím súdu o zániku dôvodu, pre ktoré bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti.

Ako správne uviedol vo svojom odvolaní otec dieťaťa, imperatívom v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti je záujem dieťaťa (Článok 3 bod 1. Dohovoru o právach dieťaťa, do ktorého ustanovení sukcedovala aj Slovenská republika po svojom vzniku).

Pri rozhodovaní súdu o maloletých deťoch súd prihliada aj na názor dieťaťa, pokiaľ toto je schopné na svoj vek a rozumové schopnosti formulovať svoj názor.

Vychádzajúc z judikatúry ESLP platí zásada proporcionality medzi právami dieťaťa a rodičov, pričom prioritou je najlepší záujem dieťaťa.

V posudzovanej veci sa okresný súd dôsledne riadil uvedenými predpismi a zásadami pri rozhodovaní danej veci. Správne zisťoval, či zanikli dôvody, na základe ktorých bolo dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a rovnako aj okolnosti, či vzhľadom na časový faktor, bude možná osobná starostlivosť rodiča z hľadiska citového vzťahu a aké riešenie bude na prospech dieťaťa.

Maloleté dieťa bolo rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 31. júla 2012, č. k. 7P/10/2012-151 zverené do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti manželom U. a Y. Y..

Dôvodom zverenia dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti bol objektívny zdravotný stav matky dieťaťa, ktorú počas gravidity postihla cievna mozgová príhoda s vážnymi následkami, ktoré je bránil v starostlivosti o dieťa. Otec dieťaťa tiež nebol schopný zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa, keďže od 01.07.2010 je vo výkone trestu odňatia slobody. Trest mu má skončiť 01.05.2017.

Matka dieťaťa napriek svojim zdravotným problémom, ktoré vyžadovali rehabilitácie, liečbu, liečebné pobyty a sama potrebovala pomoc, sa o dieťa zaujímal, začala žiť v Handlovej, aby s dieťaťom nadviazala kontakty a vzťah.

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 10.02.2014, č. k. 17P/22/2013-165, návrh matky na zverenie dieťaťa do jej osobnej starostlivosti bol zamietnutý, keď na základe výsledkov dokazovania súd dospel k záveru, že kladné rozhodnutie o návrhu matky nebu e v záujme maloletého dieťaťa, najmä vzhľadom na jeho emočnú viazanosť na starú matku a možné následky jeho odňatia.

Dieťa začalo od 03.04.2014 navštevovať materskú školu, preto manželia Križovci požiadali o zmenu rozsudku o úprave styku matky s dieťaťom návrhom zo dňa 11.06.2014. V priebehu konania matka dieťaťa a jeho stará matka sa zúčastnili procesu mediácie s cieľom obnovenia rodičovských väzieb (správa z mediálneho procesu z 21.11.2014, č. l. 21 spisu), konajúca sudkyňa vypočula maloleté dieťa v materskej škole, bolo vydané predbežné opatrenie o úprave styku matky s dieťaťom, ktorého účelom bola postupná a trezlivá obnova citových väzieb medzi matkou a dieťaťom. Pri vydaní predbežného opatrenia okresný súd vychádzal z poznatkov získaných pri výsluchu dieťaťa, ktoré matku striktné neodmieta.

Súčasne okresný súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológie. Za znalca pribral PhDr. Jána Šútovca, PhD., ktorý zodpovedal na súdom uložené otázky.

Podľa § 132 O.s.p., dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Skutkový záver sudcu, vychádzajúci z vykonaných dôkazov je vecou vnútorného presvedčenia a myslenia konajúceho sudcu.

Znalecký dôkaz (§ 127 O.s.p.) je len jeden z dôkazných prostriedkov, ktoré hodnotí súd podľa § 132. V porovnaní s inými dôkazovými prostriedkami súd pri jeho hodnotení berie do úvahy jeho logickú stavbu. Ak dospeje k záveru, že znalecký posudok nie je dostatočne presvedčivý, môže ho dať preskúmať inému znalcovi, vedeckému ústavu alebo inej inštitúcii. Bez vykonania nového znaleckého dokazovania alebo iného zrejmeého dôkazu, súd sám nemôže urobiť iné odborné závery.

V posudzovanej veci okresný súd hodnotil vykonané dôkazy, vrátane znaleckého posudku podľa uvedených kritérií, vzal do úvahy aj stanoviská účastníkov, ktoré prezentovali počas konania.

Z výsledkov dokazovania vyplynul záver, že z hľadiska najlepšieho záujmu dieťaťa už nie je potrebná náhradná osobná starostlivosť, pretože o dieťa je schopná postarať sa jeho matka. Ako vyplynulo z prednesov matky a starej matky dieťaťa na pojednávaní, maloletý už sám alebo s kamarátmi chodí k matke, túto neodmieta, rešpektuje ju. Má problém so spaním, ale tento problém má aj v škôlke. Kolízny opatrovník na základe šetrenia v domácnosti matky, navrhol vyhovieť návrhu matky na zverenie maloletého do jej osobnej starostlivosti a súčasne navrhol nariadiť dohľad nad výchovou. Stará matka dieťaťa ponechala rozhodnutie na úvahe súdu. Stará matka dieťaťa zo strany matky deklarovala matke dieťaťa pomoc pri starostlivosti o potreby dieťaťa.

Závery znaleckého posudku, lekárske správy o aktuálnom zdravotnom stave matky (MUDr. Čentíková z 29.09.2015, že matka je úplne sebestačná pri väčšine samoobslužných úkonov), okolnosť, že dieťa samo chodí do domácnosti matky, kde sa táto o neho stará, je teda zrejme, že matku neodmieta, to sú všetko právne významné skutočnosti, na základe ktorých okresný súd správne dospel k záveru, že zanikli dôvody na náhradnú osobnú starostlivosť o maloleté dieťa, a preto správne túto zrušil podľa § 47 ods. 1 písm. e) Zákona o rodine. Súčasne podľa dikcie § 36 ods. 1 Zákona o rodine upravil výkon rodičovských práv k dieťaťu, keďže rodičia dieťaťa spolu nežijú. Správne, na základe objektívnych skutočností zveril dieťa do osobnej starostlivosti matky, pretože jeho otec je od roku 2010 vo výkone trestu odňatia slobody. Rozsah zákonnej vyživovacej povinnosti otca určil podľa kritérií v ust. § 62 Zákona o rodine, v danom prípade minimálne výživné podľa § 62 ods. 3 Zákona o rodine.

Pokiaľ otec dieťaťa sa domáha úpravy styku s dieťaťom a poukazuje na svoje práva rodiča na kontakt s dieťaťom aj v prípade, že je vo výkone trestu odňatia slobody, k tomu odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že súd upraví styk rodiča s dieťaťom iba na návrh a v záujme dieťaťa v prípade, ak sa rodičia o styku nedohodnú.

Vzhľadom na to, že medzi rodičmi neprebehla komunikácia o tejto otázke, až po nedosiahnutí dohody, môže otec dieťaťa podať návrh na úpravu styku, ktorý súd posúdi a rozhodne o ňom podľa zákonných aspektov v § 24 ods. 4 Zákona o rodine.

Identický bude postup aj v prípade, ak sa medzi rodičmi nedosiahne dohoda o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práva a povinností (§ 35 Zákona o rodine).

Pokiaľ ide o styk dieťaťa so starými rodičmi, prípadne inými osobami, domáhať sa úpravy styku podľa § 25 ods. 5 Zákona o rodine majú právo tieto osoby, ak sa nedosiahne dohoda.

V závere odvolací súd dodáva, že v danej veci okresný súd postupoval s najvyššou starostlivosťou a o blaho maloletého dieťaťa, zodpovedne a s čo najširšom rozsahu uplatnil v konaní vyšetrovaciu zásadu na zistenie právne významných skutočností. Jeho rozhodnutie vo veci zodpovedá zákonu, je správne, preto ho odvolací súd potvrdil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .